

הלכות שבת שישא

תפ

ב תיבה שיש בה דברים המותרים במלטול ומעות אם המעות אינן עיקר מותר למלטול כמות שהיא ^{קסז} על פי התנאים שנתבאר ^ק:

שי"א דין מת בשבת ושאר מלטול מן הצד וכו' מ"ו סעיפים:

א אע"פ שהמת הוא מוקצה ואסור במלטול ^א אעפ"כ אם הוא מוטל במקום שורא עליו מפני הדליקה מותר למלטלו כדי להצילו ^ב שהתירו חכמים איסור מלטול כדי שלא יבא לידי איסור חמור ^ג לכבות את הדליקה מפני שהוא בהול על מתו שלא ישרף ^ד.

ומכל מקום כל מה שאפשר לו לעשות יותר בהיתר צריך הוא לעשות ^ה והיינו אם יש לו דבר המותר במלטול שלא לצורך גופו או מקומו כגון תינוק או ככרו או שאר אוכלין או כל כלי שמלאכתו להיות ^ו למלטלו על ידו והיינו שמינת דבר המותר על המת או אצלו ^ז ומלטול שניהם כאחד ^ח.

ואם אין לו דבר המותר במלטול אם המת מונח על המטה ויש לו עוד מטה אחרת הופכו ממטה זו למטה זו ^ט ומוזו לזו עד שיגיענו למקום המשוחר מן הדליקה שדו מלטול מן הצד והמטה לא נעשית בסיס למת הואיל ואין צורך אליה שכל עצמו אינו צריך אלא להטילו על גבי קרקע ^י ואם אין לו מטה אחרת נושאו במטה זו או אפילו אם אינו מונח במטה מלטולו מלטול גמור בידיו להצילו מן הדליקה ^{יא}:

ב ואם אי אפשר להצילו כי אם ע"י הוצאה לברמלית יש מותרין ^{יב} משום ביון המת שלא ישרף שגדול כבוד הבריות שדוהה מצות לא תעשה שבתורה ^{יג} שהיא לא תסור מן הרבר אשר יגידו ^{יד} וגו' ^{טו} שבמצוה זו נצטוינו לשמוע לכל דברי סופרים ^{טז} ואיסור הברמלית ג"כ אינו אלא מדברי סופרים ^{יז}.

ואעפ"כ אם יש לו דבר המותר במלטול צריך להוציאו עמו כדי להקל איסור המלטול ^{יח} שאף שאיסור הברמלית נדחה מפני כבוד הבריות מכל מקום איסור המלטול כיון

ט והיי זה כאלו מלטול את הדבר המותר בלבו (ראה לעיל סי' שש סכ"ב. לקמן סי' שלד סוף סי"ח).

י ב"ש שם ממשמעות הראש שם סוף י"ז. שו"ע שם.

יא המאר פ"ו (מ"ז, ב). חידושי הרישב"א מג. ב ד"ה מר סבר. מ"א סק"ב. וראה גם לעיל סי' רנ"ט ק"א סק"ג.

יב רש"י שם ד"ה אי דליבא. רמב"ם שם. רא"ש שם. ר"ן שם (ב, ב) מורה אמר. מור וש"ע שם.

יג רב נחמן בר יצחק צ"ל, ב לפירוש רש"י ד"ה לאפקדה, וכל שכן להמירדכי פסק כידה רמו ש"ג. למוש סי"ב.

יד ב"ה ד"ה ומ"ש אפילו. מ"ז סק"א. וראה חקרי הלכות ח"א י"א.

טו רב נחמן בר יצחק שם.

טז דברים י"א. א. ברכות י"ג. ב. מנחות לה, א. רש"י שם ד"ה לא תעשה. רמב"ם סוף פ"ג.

טז רמב"ם בספר המצות שורש ד"א. וראה הל' מנחים פ"א ה"ב. וראה גם לעיל סי' קנח ספ"ז. וראה לק"ש ח"ב ע' 104 ואילך.

יז כולקמן סי' שמה סי"ט ש"ג.

יח רש"י שם ד"ה לאפקדה. ר"ן שם (לה, ב) ד"ה וראמינן שכן דעת הרמב"ם. מ"ט פ"ז ה"ב. בשם המפרשים והרישב"א שם ד"ה מו. שו"ע סי"ב בשם ויש אומרים.

קמט תהות מיימנויות פכ"ו אות ז בשם נהר"ם מנמטרא רבא מו, א. שו"ע סי"ב.

קנ שו"ע שם.

סימן שי"א

א פשוט במשנה קמא, סק"א. ובג"מ מג. ב. וראה גם לעיל סי' שש ס"ה.

ב רבי יהודה בן לקיש מג. סק"ב ור' יוחנן מוה, רע"א. מור וש"ע ס"א.

ג אף לע"ד מלאכה שאינה צריכה לגופה אינה אסורה אלא מדברי סופרים (לעיל סי' רעה ס"ב). וראה גם לקמן סי' ס"ה (שהוא איסור חמור יותר מברמלית). לעיל סי' רמ"ו ק"א ס"ק ב. סי' עדה ק"א ס"ק ב. לקמן סי' שלד ס"ב.

ד ג"מ מג. סק"ב.

ה ב"י ריש ח"ט' ממשמעות רמב"ם פכ"ו דכ"א ורא"ש פ"ג סי' י"ז. וכו' משמעות השו"ע שם.

ו נגז' שם. רמב"ם שם. מור וש"ע שם.

ז כ"י ד"ה וכתב עזרי, בשם הרמב"ם בתורת האדם. מ"א סק"ז מג"מ קמ"ב, ב.

ח מ"א סק"א.

הלכות שבת שיא

תפא

שאפשר לתקנו ע"י מלטול דבר המותר צריך לתקנו בכל מה דאפשר¹¹ ואף שמוסיף באיסור הכרמלית שמוציא עמו גם הדבר המותר במלטול אין בכך כלום שאיסור הכרמלית נדחה כבר לגמרי בהוצאת המת אבל איסור המלטול כיון שאפשר לתקנו אין לנו לדחותו¹² שמוטב להרבות באיסור אהר מלדחות שני איסורים¹³:

ג. מת המוטל בחמה¹⁴ וירא עליו פני יסריח¹⁵ אם יש לו דבר המותר במלטול מלטולו על ידו מחמה לצל ואם לאו לא ישלטלנו כלל אפילו להפכו ממש למטה¹⁶ שלא התירו מלטול מן הצד אלא כשממלטל לצורך דבר המותר¹⁷ כמו שיתבאר¹⁸ אבל כאן הוא ממלטל לצורך המת האסור במלטול ולא התירו משום כבוד המת אלא איסור הוצאה לברמלית¹⁹ שאי אפשר לתקנו כלל כשצרכים לכך אבל איסור מלטול כיון שאפשר לתקנו ע"י שימלטל עמו דבר המותר לא התירוהו משום ענין²⁰ אפילו אין לו דבר המותר²¹ אלא בדליקה בלבד התירוהו משום שלא יבא לכתוב²²:

ד. ואפילו אם יש לו דבר המותר אלא שאין לו מקום שיש בו צל באותה רשות אסור להוציאו לברמלית ע"י דבר המותר אם אפשר לעשות לו תקנה ע"י שיפרסו מחצלאית לצל²³ כמו שיתבאר²⁴ אבל אם אי אפשר בכך וכן מת המינה בבית והוא קרוב להסריח²⁵ ואין לו מקום קר באותה רשות לפנותו שמה²⁶ יש מתירין להוציאו לברמלית²⁷ ע"י דבר המותר²⁸ משום ביוון המת שלא יסריח²⁹ אבל אם הסריח כבר בבית ורוצה להוציאו כדי לסלק ריחו מבני הבית³⁰ אם יש להם מקום אחר לצאת לשם אין מוציאים אותו אלא מניחין אותו במקומו ויוציאים הם ולא לאו מותר להוציאו³¹ שגדול כבוד הבריות³² וכן אם רוצה להוציאו משום כבודו שלא יתבוה בין החיים³³ מותר להוציאו אם אין להם מקום אחר לצאת לשם³⁴ וכן אם הוא מוטל בכיוון אחר כגון שהיה בספינה והיו הנכרים מתאספים שם שוהו כיוון קצת אליו³⁵ מותר להביאו דרך כרמלית לבית³⁶ ע"י דבר המותר וכן כל כיוצא בזה³⁷:

ה. אבל להוציאו לרשות הרבים גמורה אסור³⁸ אפילו בדליקה ואפילו להאזורים

לג ב"י מדיה ואם, ליעת רש"י מג, ב ד"ה מת, והר"ן שם (ב, ב) ד"ה איתמר וטור. רמ"א ס"ב.
 לד ב"י שם.
 לה רש"י צד, ב ד"ה לאפוקה. ר"ן שם (ה, ב) ד"ה גמ'. טור ורמ"א רס"ב.
 לו רש"י שם.
 לז ב"י שם לדעת הגור.
 לח ראב"ד הובא ברש"א שם מדיה מי ובמ"ט שם. ועיין מ"א סק"ו.
 לט רמב"ם שם. שו"ע ס"ב. וכן גם לטור, עין מ"א סק"ו.
 מ גמ' רמב"ם שם. מ"א סק"ו.
 מא רמב"ם שם. שו"ע שם. וראה גם טור שם.
 מב רמב"ם שם. שו"ע שם.
 מג מרח"ב פרק כירה רמז שג. שו"ע שם.
 מד משמעות הרא"ם במרח"ב שם. שו"ע שם.
 מה שו"ע שם.
 מו ר"ה צו, א. הובא בהערות האדם להרשב"ן עיני מו שמונת ד"ה בפרק המצניע. טור וב"י ד"ה וכתב עדי. ר"ן שם (לה, ב) ד"ה והאמרין גדולה. מ"ז סק"ו. דעה הא' בפתח כש"ע ס"ב (קרי"א סי' עהד סק"ב).

יט תוס' צד, א ד"ה גדולה. ר"ן שם. מ"ט שם. מ"א סק"ה.
 כ ראה ר"ן שם.
 כא ראה ב"י סי' של מדיה ומ"ש ומכל מקום. מ"א שם מ"ט סק"ג. לקמן שם מ"ט ס"א.
 כב רב מג, ב. טור וש"ע ס"א.
 כג ר"ן (ב, ב) ד"ה איתמר. וראה גם רש"י שם ר"ה מת. וגמ' שם וכתב. טור וש"ע שם.
 כד ר"ף (ב, ב) (ב, ב) לפי הר"ן שם ד"ה וקשיא. רמב"ם פכ"ה ה"ד. תוס' ט"ז, א. רא"ש פ"ג סי' יט. טור וב"י ד"ה מלטול.
 כו מ"ט סק"ו.
 כז כדלקמן ס"ד תש"נ.
 כח תוס' צד, א ד"ה גדולה. וראת גם תוס' מוכה לו, ב ד"ה שבת. וראה לקמן סי' ש"ב ס"ד.
 כט מ"א סק"ו לדעת הגור. ובי"ה משמעות התוס' שבת שם ומוכח שם.
 ל כדלעיל ס"א.
 לא ודו כוננת רמ"א מ"ט ס"א. דהא כאם אי אפשר מ"ל כמותר במ"ש ס"ב, דלא כרמב"ם פכ"ה ה"ג (במבואר מ"א סק"ה).
 לב סק"א יא.

שהוצאת המת אינה אסורה מן התורה אלא מדברי סופרים מפני שהיא מלאכה שאינה צריכה לגופה כמו שנתבאר בס' רע"ה¹⁰¹ ולא התירוהו משום כבוד הבריות הואיל ועיקרה מן התורה דהיינו אם היה צריך לגופה משא"כ הכרמלית עיקרה מדברי סופרים¹⁰²:

ז ואפילו ע"י נכרי אסור ברשות הרבים¹⁰³ משום שנגנאי הוא למת שיאמרו הבריות נתחלל עליו שבת הליל גמור אף שנעשה החלול ע"י נכרי משא"כ הכרמלית הכל יודעין שאינה בכלל מלאכות ועיקרה מדברי סופרים¹⁰⁴:

ז לא התירו מטלטל ע"י דבר המותר אלא במת בלבד¹⁰⁵ אבל שאר דברים האסורים במטלטל¹⁰⁶ אסור למטלטל ע"י דבר המותר¹⁰⁷ אפילו אם אינו מטלטל לצורך דבר האסור אלא לצורך דבר המותר שלא התירו מטלטל ע"י דבר אחר לצורך דבר המותר אלא כשמטלטל היתר בידו והאיסור מטלטל עמו אבל כשמטלטל האיסור בידו והיתר מטלטל עמו לא התירו אלא במת בלבד¹⁰⁸:

ח ואפילו במת לא התירו אלא משום כבודו¹⁰⁹ אבל לא לצורך כהנים שישארו בכתיבה או לצורך דבר אחר¹¹⁰ אפילו הוא דבר מצוה אבל מותר למטלטל ע"י נכרי לצורך מצוה כגון התנוה¹¹¹ אפילו שלא ע"י דבר המותר שכל שבות רשבות מותר במקום מצוה¹¹² ואין צריך לומר שבכל מקום שמותר למטלטל ע"י דבר המותר משום כבודו שמותר למטלטל ע"י נכרי אפילו שלא ע"י דבר המותר¹¹³:

ט וכל זה במטלטל גמור אבל מטלטל מן הצד דהיינו להפכו ממטה למטה מותר אפילו לצורך כהנים¹¹⁴ או אם צריך למקום המת או לדבר שהמת מונה עליו¹¹⁵ מפני שלא אסרו מטלטל מן הצד אלא כשמטלטל לצורך האיסור דהיינו לצורך המת האסור במטלטל אבל כאן אינו מטלטל לצורך המת אלא לצורך דבר אחר המותר¹¹⁶ ואם אין לו מטה אחרת מותר למטלטל במטה זו כיון שאי אפשר לנערה להפיל אותו מעליה לארץ שהרי שוב לא יוכל למטלטל במטלטל מן הצד וכל שאי אפשר לנערה מותר למטלטל כדרכה כשאנו מטלטל לצורך האיסור כמו שנתבאר בס' ש"ט¹¹⁷ בשוכה אבן על פי החכמת:

י לא הצריכו להניח על המת דבר המותר במטלטל אלא במת ערום¹¹⁸ או שהוא לבוש בתכריכים שהן כמילין אצלו¹¹⁹ ואסורים במטלטל כמוהו אבל מת שהוא לבוש בבגדו¹²⁰ שהיה לבוש בו מהיים אין צריך להניח עליו כלום שבגד זה הוא מותר במטלטל שאינו בטל אצלו מפני שעתידים להפשיטו מעליו ולהלבישו בתכריכים¹²¹:

101 סעיף ב.
 102 ומבין בתורת האדם שם. ר"ן שם. וראה גם לעיל
 103 ריש ס' א' וש"ג. וראה לקמן ס' שבת סוף ס"ב.
 104 מט' ס' א' סקי"ג ע"פ הרמב"ם שם.
 105 נ' מ"א שם בשם הרמב"ן שם. וראה גם לקמן ס' שבת סב"א.
 106 נ"ב רב אשי קמ"ב. ב' מור וש"ע ס"ה.
 107 נ"ב ראה לעיל ס' ש' שח סב"ב (גבי כלי שמלאכתו לאיסור). שם סעיף ע"ג (גבי גרף של רעין). לקמן ס' שלד ס' י"ח (גבי ארנקי בשעת רליקה).
 108 נ"ג מור וש"ע שם.
 109 נ"ד רמב"ן במלחמות ורשב"א ור"ן סוף פכ"א.
 110 נ"ה ראה רש"י שם ר"ה א"א למת. לבוש ס"ה.
 111 נ"ו תהנות מיינותיו פכ"ז אות ב' בשם מהר"ם. הובא ב"י

ר"ה וכתב עזר. רמ"א סוף ס"ב.
 נ"ג רמ"א שם. לבוש סוף ס"ב.
 נ"ד כדלעיל ס' ש' ס"ב וש"ג.
 נ"ט ראה רמ"א ס"ב בתולת הדרגה. וראה לעיל ס' רע"ז ס"ט.
 ס' מ"א סקי"ד.
 ס"א רבינו ירוחם נכ"ח ח"א (רלא, ג). ש"ע ס"ה.
 ס"ב רבינו ירוחם שם. לבוש ס"ה.
 ס"ג סעיף ו.
 ס"ד מרדכי זמנו ש"ב בשם ה"ר אבנדר. ש"ע ס"ד.
 ס"ה א"ה זמנא סוף פק"ו ממשננות דהדר"ל מפרא. וראה גם מ"א סוף סקי"ט.
 ס"ו מרדכי שם. ש"ע שם.
 ס"ז מ"א שם. א"ה זמנא שם.

הלכות שבת שיא

תפג

יא מת המוטל בחמה¹⁸ ואין להם מקום לפנותו¹⁹ או שלא רצו להזיז ממקומו²⁰ מותר לעשות עליו אהל עראי על ידי הערמה לצורך החי²¹ כיצד באים שני בני אדם ויושבים²² משני צדדיו²³ על גבי קרקע²⁴ הם להם מלמטה²⁵ מהום הקרקע שרתחו חמה²⁶ זה מביא מטתו ויושב עליה וזה מביא מטתו ויושב עליה הם להם מלמעלה זה מביא מחצלת ופורס²⁷ על גביו²⁸ וזה מביא מחצלת ופורס על גביו זה זוקף מטתו²⁹ ומסירה משם³⁰ ונשמט והולך לו וזה זוקף ומסיר מטתו ונשמט והולך לו ונמצאת מחוצה עשויה מאליה³¹ שהרי מחצלת זה ומחצלת זה גביתן סמוכות זו לזו ושני קצותיהן על הקרקע משני צידי המת³² שהתירו לעשות אהל עראי³³ בשביל צער החי ולא בשביל המת³⁴ ולכן הצריכו שישבו מתחלה עד שיחם להם מלמטה ואז יביאו מטות לישב עליהן אף שאין במטות צורך כלל לעשיית האהל כדי שיהא נראה שפריסת המחצלות אינה כדי לעשות אהל על המת בחיבור שתיהן אלא כדי לפרוס כל אחד על עצמו להגן מפני החמה שהרי גם כשהם להם מלמטה הביאו כל אחד מטתו וישבו עליהן ומטעם זה צריכים לזקוף ולהסיר מטתם משם ולעמוד פריסת המחצלות כדי שגם בזה יהא נראה שפריסת המחצלות לא היתה בשביל המת אלא להגן עליהם מפני החמה שהרי כשהם לו מלמטה הביאו מטה וישב עליה וכשעמד זקפה והולך לו³⁵:

יב מותר לסוך את המת ולהדירו ובלבד שלא יזוז בו שום אבר³⁶ שכל מוקצה כשם שאסור למלטל כולו כך אסור למלטל מקצתו³⁷ ואפילו ע"י דבר המותר אסור למלטלו כדי לרחצו אלא אם כן היה ממונף במים וצואה עד שמאוס בעיני רואיו³⁸ שלא התירו למלטל במת ע"י דבר המותר אלא להצילו מביוון כגון במוטל בחמה שלא יסריה או ביוון אחר כמו שנתבאר למעלה³⁹.

ולכן צריך למחות במה שנחנו להגביה המת מעל הכרים ע"י דבר המותר אף במקום שאין לחוש שמא יסריה⁴⁰ ואף אם יש לחוש שיסריה מהום הכרים⁴¹ שומטין הכרים מתחתיו⁴² ואין ממלטלים אותו ומותר לזוף חומין על גבי בגדים של המת בשביל שלא יסריה למוצאי שבת ויוכלו להתעסק במהרתו ואין כאן משום ליבון שהחומין אינו מלבן וגורה שמא יסחוט גם כן אין גורזין אלא כמשקה המלבן⁴³ כמו שנתבאר בס"י ש"א⁴⁴:

יג אם היה פיו נפתח והולך קושר את הלחי בענין שלא יוסף להפתח אבל לא כדי שיסגר מה שנפתח או קצתו שהרי אסור להזיז⁴⁵ אבר ומעטם זה אין מעצמיץ עיניו

סח רב הונא מג. ב.

סט רבנ"ם גב"ז הכ"ב. מור וש"ע ס"ז.

ע רבנ"ם שם. ש"ע שם.

עא מור גב"ז ד"ה ונבל מקום. לבוש ס"ז.

עב גמרא מג. ב. מור וש"ע ס"ז.

עג רבנ"ם שם. ש"ע שם.

עד רש"י שם ד"ה ויושבין.

עה גמרא שם. מור וש"ע שם.

עז רש"י שם ד"ה חם.

עז גמרא שם. מור וש"ע שם.

עח רבנ"ם שם. מור וש"ע שם.

עט רש"י שם ד"ה ופורסין.

פ גמרא שם. מור וש"ע שם.

פא כ"ז ד"ה חיה, ונ"א סק"ח, להרבנ"ם שם.

פב גמרא שם. מור וש"ע שם.

פג רבנ"ם שם. ש"ע שם.

פד ראה לקמן ס"י שמו ס"א וא"ל.

פה מור וב"י ד"ה ונבל מקום. לבוש ס"ז.

פז ב"י ד"ה היה לרעת הרבנ"ם שם.

פח משנה קנא, סע"א. מור וש"ע ס"ז.

פח ר"ן (סח, סע"א). וראה גם לעיל ס"י שם ס"ה.

פט מ"א סק"ב.

צ סע"י ג"ד.

צא מ"א שם.

צב רש"י קנא, רע"ב.

צג משנה שם סע"א. מור וש"ע ס"ז.

צד שלשי הנבזרים שם (כ, ב) אות. ב. הובא ב"מ אות

ה הנבז"א סק"ט.

צה מעיק"ג.

צו משנה קנא, רע"ב ורש"י ד"ה קושרין וד"ה ולא. מור

וש"ע ס"ז.

הלכות שבת שיא

תפר

של מת בשבת¹³ וענשיו נהגו להעצים עיניו בשבת ולהזיז אבר שלא יתעקם ואומרים שיש סכנה בדבר¹⁴ ואין למהות בידם¹⁵:

יד זה ההלל במלמול ע"י דבר אחר כל שני דברים אהר אסור למלמול ואהר מותר למלמול והם מסוכים זה לזה או זה בזה או זה על זה¹⁶ והוא בענין שלא נעשה היתר בסים לאיסור ע"ד שנתבאר בס' ש"מ¹⁷ ובזמן שמלמול אחר מהם מיטלמל עמו השני אם מלמול האיסור בידו והיתר מיטלמל עמו לא התירוהו בשום ענין אלא במת בלבד¹⁸.

ואפילו אם מלמול היתר בידו והאיסור מיטלמל עמו אם הוא מתכוין במלמול זה לצורך האיסור¹⁹ אין צריך לומר אם מלמול לצורך האיסור עצמו²⁰ כדי לשמרו מאיזה קלקול והפסד או כדי להצניעו²¹ או איזה ענין אחר אלא אפילו אם מלמול מפני שצריך לו האיסור להשתמש בו איזה תשמש המותר כגון לישיב או לשכב עליו²² שהוא מותר כמו שנתבאר בס' ש"ח²³ או כגון נר להשתמש לאורו במקום אחר²⁴ וכל כיוצא בזה הואיל ומיטלמל בשביל האיסור אסור²⁵.

אבל אם אינו צריך כלל לגוף האיסור ואינו מלמול ע"י היתר אלא בשביל דבר המותר כגון לפנות מקומו²⁶ והו מיטלמל מן הצד שהתירו הכמים²⁷ ע"י שנתבאר בס' ש"מ²⁸ באבן שעל פי החבית ומעות שעל הכר.

ואין צריך לומר אם אינו מתכוין כלל למלמול האיסור שאינו צריך לו כלל²⁹ רק למלמול היתר בלבד אלא שאי אפשר לו למלמול היתר אלא אם כן ימלמול האיסור על ידו כגון צנן הלש הטמון בארץ ומקצת עליו מגולין נוטלו בהם ומוציאיו³⁰ אע"פ שבנשלתו מוזה עפר ממקומו³¹ והוא שלא השריש³² שאו אין בו משום תולש³³ אף אם נתכוין לחריעה כשטמנו שם³⁴ כמו שנתבאר בס' ש"מ³⁵ ואף אם הוסיף מחמת לחות הקרקע איהן בכך כלום³⁶ כל שלא השריש והצנן לא נעשה בסים להעפר שעליו אף אם היה כדעתו שישראל מונח שם כל השבת מפני שלא היתה בוונתו שיהא הצנן משמש להעפר אלא שיהא העפר משמש להצנן³⁷ וכן בכל כיוצא בזה³⁸.

ובאמת. ובלאו הכי התוס' מקילים יותר בג"ל (ראה ק"א ס"ו רע"ו שם), א"כ רי"ט שנפסקו בהרא"ש לפי דעת הש"ע.

קיא בנזרא קג, א.

קיב סעף ג.

קיד מ"א סוף סקב"ד.

קיד כלאים פ"א מ"ז. שבת ג, סע"ב. רמב"ם שם המ"ו. מור וש"ע ס"ח.

קטו רש"י נא, רע"א ד"ה ונשלין. מור וש"ע שם.

קטז תוס' ג, ב ד"ה דמומן. ר"ן שם (ב, ב) ד"ה והרי. וראה גם רש"י קיג, א ר"ב אינו הושש. ש"ע שם.

קיו ר"ן שם.

קיא תוס' שם ד"ה מקצת. מ"א סקב"ב: חושן שורען ב'.

קיס סעף ב.

קיב תוס' שם ד"ה דמומן. ש"ע ס"ח.

קיבא מ"א סקב"ג. וראה גם הנאור שם (ב, ב) ד"ה תנו רבנן.

קיבב ראה לעיל ס' רמ"ג לקמן ס' שעב ס"ד.

צז משנה קנא, ב ורש"י ד"ה אין. מור וש"ע שם.

צח ראה דרך ה"א רכ, א.

צט מנכרש י"ז (לבוש ס"ז). הובא באלה ונשא סק"ט. באר הישב סק"ג.

ק רמב"ם פכ"ה ה"ד.

קא סעף ג.

קב רב אשי קמב, ב. ובדלעיל ס"ו.

קג רמב"ם שם. ר"ף (ב, ב) ור"ן ד"ה וקשיא. רא"ש פ"ג ס"ו י"ג. והבוא בב"י ד"ה מלמול.

קד כ"ב ר"י בתוס' מ"ד, א רשאני למלול דמת מכולן. וראה לעיל ס' רע"ו ק"א סק"ג.

קה ראה לעיל שם.

קו כן הוא דעת הראש"ש כמו שהוכיח רבינו בקו"א ס' רע"ו סק"ג, דאם לא כן מצייל להקשות נמנת לקש, עיין ב"י שם, וכן פסק בש"ע ס"ח. וראה מ"א סקב"ד.

קז ס"ד ומ"ב.

קח ראה גם לעיל ס' רע"ו ס"ו.

קט ראה לעיל ס' רמ"ג ק"א סק"ג. ס' שח ס"ם.

קי רבינו ירוחם ג"ח ה"א (רלא, ג). ש"ע ס"ה, וכמו שכתב המ"א סקב"ד: וצ"ל ב'ו, דלא כמ"ש אה"כ:

הלכות שבת שיא־שיב

תפה

ואם אין מקצת עליו מגולין יש מתורין^{קכג} לתחוב כוש או סכין לתוך הצנן ולהוציאו בהם והעפר שעל גביו ננער מאליו ואף שבתחלת הגבהתו את הצנן מגביה גם העפר שעליו אין בכך כלום כיון שבשביל דבר המותר הוא ויש אוסרין^{קכד} לתחוב בעפר מפני שנראה כעושה גומא ולענין הלכה בדברי סופרים הלך אחר המקל^{קכה}.

אבל פירות המטוננים בקש או תבן המוקצים^{קכו} להסקה^{קכז} מותר לדברי הכל לתחוב כוש או סכין לתוך הפירות ולהוציאם^{קכח} שאין איסור גומא שייך אלא בעפר וכיוצא בו^{קכט} כמו שיתבאר בס' תק"ף^{קל} ואם ייחד הקש והתבן להמזין בהם הפירות יצאו מתורת מוקצה ומותרים בטלטול וכן הדין בעפר שיהדו לכך^{קלא} כמו שנתבאר^{קלב}:

מן וכל זה בטלטול בידיו ע"י דבר אחר אבל לטלטל המוקצה בגופו^{קלג} שלא בידיו מותר אפילו מטלטלו לצורך האיסור^{קלד} כגון קש שהוא מוקצה מפני שסתמו עומד להסקה^{קלה} ואם הוא נתון על המטה שלא לשכב עליו ובשבת הוא כא לשכב עליו^{קלז} מותר לנענע בגופו^{קלח} כדי שיהא צף ורך וזוה לשכב עליו^{קלט}.

ואם הניח עליו מבעוד יום כר או סדין^{קלז} נעשה כמו שישב או שכב עליו מבעוד יום^{קמ} והרי זה מוכן לישיבה או לשכיבה ומעתה יש תורת כלי עליו^{קמא} ומותר לטלטלו בידיו וכן אם השב עליו מבעוד יום לישב או לשכב עליו^{קמב} כמו שנתבאר בס' ש"ח^{קמג} בדבר שדרכו ג"כ לייחדו לישיבה או לשכיבה ואם הזמינו למאכל בהמה מבעוד יום מותר לטלטלו^{קמד} בכל ענין.

וכל זה במקומות שסתם קש עומד להסקה אבל במקומות שסתמו עומד למאכל בהמה או לשכיבה מותר לטלטלו בכל ענין^{קמה} כמו שנתבאר שם^{קמז}:

שי"ב הנצרך לנקיבו כמה מקנה בשבת ובו מ"ו סעיפים

א משום כבוד הבריות התירו לטלטל אבנים לקנה בהם בבית הכסא^א ואפילו אם נפנה על הגג^ב ויש מורה להעלותן עמו לגג^ג הרי זה מותר וכמה אבנים מותר

קלה רש"י קמא, א ר"ה הקש. ש"ע שם. ובהלעיל סי' שח סס"ג.
קלו רש"י ג, א ר"ה קש. קמא, א ר"ה הקש.
קלז משנה קמא, א. מור וש"ע שם. וראה לעיל סי' רנב ק"א סוף סק"ג.
קלח רש"י שם ר"ה הקש. מ"א סק"ה. וראה גם לעיל סי' רעו ק"א שם.
קלט משנה שם. מור וש"ע שם.
קמ רמב"ם פ"ב הכ"ב.
קמא רש"י שם ר"ה א.
קמב רא"ש פ"ד סי' ח, ר"ן (גג, א). רמ"א סוף ס"ה.
קמג ס"ג גבי חריות.
קמד משנה שם.
קמה מ"ו סק"ט ומ"א סי' שח סק"ג.
קמו סעיף כז.

סימן שי"ב

א רש"י מוכה לו, ב ר"ה מותר. ש"ע סי' א. וראה גם לעיל מהדורת סי' ג ס"ח. סידור התנחן בית הכסא ר"ה הקינה.
ב רב חמרא פא, ת"כ"ב. מור וש"ע שם.
ג רש"י שם ר"ה מזהו. ש"ע שם.

קכג מ"א סק"א, ממשמעות התוס' שם ר"ה מקצת וירושלמי כלאים סוף"ק. וראה הירוש' צ"צ י"ג, ג.
קכד מ"ט שם. הובא ב"י ר"ה פירות ומ"א שם מ"ו סק"א.
קכה ראה ספ"ד צ"צ שנה, ג.
קכו רבי אלעזר בן תדאי קכג, א ורש"י שם ר"ה פנה. מור וש"ע סי' ט.
קכז ראה רש"י קמא, א ר"ה הקש. מ"ו סק"ט. וראה לקמן ספ"ו. לעיל סי' רעו ק"א סק"ג (גבי תובטא סריא).
קכח ראה גם לעיל סי' רנב ס"ב ובק"א סק"ג.
קכט מ"ט שם. מ"ו סק"א.
קל סעיף ב.
קלא ב"י בסוף ספ"ו, שבלי הלקט סי' קכ בשם ר' בנימין. רמ"א סי' שח פל"ה. מ"ו סק"ט.
קלב סי' שח סעיף עו.
קלג ראה לעיל סי' רעו ספ"ו, שכ"ה אחורי ידיו ובין אצילי ידיו. ולעיל סי' שח ספ"ו, שכ"ה בתליו.
קלד ה"ר יונה הובא ברא"ש פ"ג סי' יז. מור וש"ע סי' ט"ח. וראה גם לעיל סי' רעו ק"א סק"ג וסי' שא ק"א ס"ג, ושכ"נע יונה חדש חילוק ה', וכמה פוסקים אין מוכרים בן, או שלא התירו בזה אלא במקום הפסד. וראה גם לעיל סי' רנב ס"ט. במומר. סי' רעו ס"ו במומר. סי' שא סל"ט. סי' שח ספ"ו.